

Распутько О. Ю., студент
Лещенко Г. А., к. філол. н., доцент
Національний університет «Запорізька політехніка»

КОНЦЕПТ «МРІЯ» У АНГЛІЙСЬКОМУ ТА УКРАЇНСЬКОМУ ДИСКУРСАХ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ

Поетична картина світу, яка утворюється автором літературного твору, реалізується через систему концептів, що репрезентуються у специфічному словесно-образному вираженні. Вони утворюють складну й багатопланову концептуальну структуру художнього тексту, що відбиває реальність, пропущену крізь призму авторської уяви, та втілює сутність його творчого задуму.

Концепт народжується як образ у людській свідомості, що пізніше абстрагується до різних понять та уявлень, узагальнюється та зберігається у культурній пам'яті. Слово концепт походить від латинського *conceptus*, що перекладається як «поняття, уявлення, думка» [1, с. 87]. Також існує друге твердження, запропоноване В. Колесовим, за версією якого під концептом розуміється «не *conceptus* (умовно передається терміном «поняття»), а *conceptum* («зародок», «зернятко»), з якого й виростають у процесі комунікації всі змістові форми його втілення в дійсності» [2, с. 81].

Мрія – це один із найдавніших феноменів, проте досі дослідження семантики та структури, а також образних понятійних ознак концепту «мрія» залишається актуальним.

Концепт «Мрія» є у багатьох мовах світу. У зв'язку з цим можна говорити про цей концепт як про універсальний концепт у різних культурах. Незважаючи на його універсальність, він специфічний і варіюється від культури до культури способами вербального вираження, граматичними, фонетичними та лексико-семантичними особливостями.

Концепт «Мрія» посідає важливе місце як в українській, так і в англійській картині світу. Поняття «мрія» виникло ще з тих самих часів, коли людина вперше почала замислюватись про сенс життя та про своє місце у всесвіті. Мрія – це акт уяви, при якому суб'єкт уявляє деякі майбутні події, здійснення яких він бажає. Вони можуть бути реальними, тобто такими, що дійсно можуть трапитись у майбутньому, або фантастичними, а, отже, такими, здійснення яких слід визнати практично неможливим. Мрія позитивно впливає на настрої суб'єкта, а також сприяє роздумам відповідного бажання, що може призвести до активізації діяльності щодо реалізації цього бажання.

Концепт «Dream» характеризує прагнення нації створити особливу модель поведінки, сформувавши ідеали, гідні наслідування, навіть оптимізм у національному масштабі. В американській культурі

мрія пов'язується з уявленням про США як країну, де кожен може розбагатіти і досягти успіху.

Особливості концепту «Dream» детермінуються також різноманітними означеннями. Відображаючи багатогранність людського буття, прикметники виявляють здатність «сполучатися із різними за семантикою іменниками, у розвитку на цій основі вторинних, переносних значень, які важко піддаються логічній інтерпретації; у його семантичній та синтаксичній несамостійності, у наявності різноманітних суб'єктивно-оціночних значень» [3, с. 253–254].

Семантичний об'єм концепту «Dream» є широким і в українській картині світу відповідає концептам «Сон» і «Мрія». «Dream» використовується на позначення як фізіологічного процесу, так і відображає бажання та прагнення людини. Проте, якщо концепт «Dream» має переважно позитивне наповнення, то в українській лінгвокультурі така однозначність відсутня.

У ключових ознаках та дефініціях, які складають основу концептів «Dream» і «Мрія» на прикладах англомовних і україномовних лексикографічних джерел, є як спільні, так і відмінні риси. У двох мовах лексеми, що їх вербалізують, використовуються на позначення як фізіологічного процесу сну, так і емоційно-психологічних подій, які відбуваються у свідомості людини під час цього процесу. Вони імплікують думки людини про щось бажане, приємне і очікуване.

Література

1. Галлямов А. А. Понятие «концепт», его сущность, границы и целесообразность применения при анализе художественного произведения // Гуманитарные исследования в Восточной Сибири и на Дальнем Востоке. 2008. С. 87–98.

2. Приходько А. М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя : Прем'єр, 2008. 332 с.

3. Щербань М. Т. Лексичні засоби інтенсифікації висловлювання // Мовні концептуальні картини світу: зб. наук. пр. / Київський ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2004. С. 253–257.